

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvoldá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A pártok.

Tartsunk szemlét az új képviselőház pártjai felett. Kezdjük hátulról: a néppárton. Még egy hónappal azelőtt is sokan, kormánypárti optimisták is, azt hitték, hogy Zichy Nándorék legalább harmincöt fő erejéig kerülnek be az új Házba. És ime: a két fővezér eddig mindenütt megbukott, az összes „minorum gentium“ jelöltjei közül pedig csak huszonegyen kaptak mandátumot. Mily eszközökkel dolgozták meg a hiszékeny népet, itt újból fejtegetni fölösleges. A felvidéken keveset segített a csábítás, félemlítés és vesztegetés. A pánszlávokkal való szövetség sem. A híres Stomfa is még csak néppárti jelöltet sem állított. Több szerencsésük volt a dunántúli határszéli megyékben. Itt a sváb lakosságra nagy volt az osztrák antiszemita demagógok befolyása. A néppárt innen szerezte háromnegyed részét az összes mostani tagoknak. Valamennyien különben alig teszik ki öt százalékát az új képviselőháznak. Hozzávéve azokat a segédcapatokat, a melyeket más antiliberalis pártoktól fognak egyes esetekben nyerni, mégsem fogják túlhaladni a Házban egy tized részét. A néppárt tehát már számszerűen korántsem oly fekete, mint a hogy maguk az ultramontanok szeretnék a magyar liberalizmus falára festeni. A néppárt erkölcsi súlyát tekintve, annál is kevesebb okunk van az aggodalomra. A képviselőház kényes porondján nagyon hamar lejárják magukat. A kicsi csapat egy percze sem lesz képes föléje kerekedni annak a válogatott hadseregnek, melyet a szabadelvűek alkotnak — a magyar nemzet és az egyetemes haladás dícsőségére.

A néppárthoz régtől fogva legközelebb áll az Ugron-frakció. Sorsa a lehető legszomorubb. Megfogyott, megtörtött és nincs többé Ugron; a Házban nem lesz vezére. Mandátum nélkül maradt s azért felesapott „forradalmi“ prédikátornak. A magyar nép minden kétséget kizárólag meg-

mutatta, hogy be nem veszi az ál-negyvennyolcas tanokat.

De még a hamisítatlan függetlenségi politikát is megunták a színmagyar völgényben, a hol eddigelé az intenzigens Kossuthizmus virágzott. Kossuthék is megfogytak; a mennyiben hódítottak, leginkább Ugronék rovására történt. Az az ártatlan kardcsapás, melyet nemrég a rettenetes Gábor mért a nagy atya kis fiának karjára, végképen keresztlívágtá azokat a gyöngye szálakat is, melyek a két testvér töredéket valahogyan még összeronthatták. A közjogi ellenzék hajdan erős tábora többé nem okozhat fejtörést a kiegyezési alapvédőinek. Magyarország úgy látszik megéri valahára a közjogi pacifikációt és parlamentje, a koronás királylyal legbensőbb egyetértésben, zavartalanul foghat hozzá a nemzetet erősítő munka folytatásához.

Apponyiék alaposan pad alá kerültek. A két szék közt ingadozóknak ez a rendes sorsa. Magát a vezért saját hívei kegyetlenül megfosztották utolsó vessző-paripájától: a jászberényi mandátum „tisztaságától“ is. Vajjon, ha Apponyi nem fogadja el ezt a mandátumot, mi lesz a nemzeti pártoskából? És ha elfogadja, hová lesz a politikai „tisza erkölcs“ nimbusza? Ez mostanában Apponyiék végzetes dilemmája...

A szabadelvű kormánypart oly hatalmas lett, hogy szinte féltetni kezdik az aggodalmárokat (a hogy Mikszáth nevezte a tüprengőket). Ne fájjon senkinek a magyar szabadelvűség feje. „E roppant többség“ — írta nemrég Mikszáth — „egy szerencsés fordulata a magyar parlamentarizmusnak. Egy olyan organizmusnak látszik nekem e percben az ország, mely maga magától gyógyul.“ Rá is mutat annak a két argumentumnak a tartathatatlanságára, melyeket a minden áron való aggodás állított fel: 1. ilyen nagy többséget nem lehet összetartani, 2. „mivel fogunk védekezni „Bécs“ ellen, ha nincs ellenzék“. A szerző erre így felel: „Ha a többség repedezik, akkor nem

baj, hogy az ellenzék kicsi (a szétrepedt többségtől meggyarapszik), ha pedig nem repedezik meg, akkor nem baj, hogy a többség nagy...“ A mi pedig az „illetéktelen“ bécsi követelményeket illeti, hát szinte Bécsnek is van annyi esze, hogy ilyen „megbizhatlan“ többség elé nem hozza ama hazarontó követeléseit. Ebbe a cirkulus vitosus-ba nem követjük tovább a szellemes író. Okoskodását azonban megtoldjuk azzal, hogy e bajból is (ha ugyan annak akarjuk elfogadni) a kibontakozás Bánffy Dezső báró vezető kezébe van letéve. Ő — biztosak vagyunk benne — úgy fogja vezérelni ezt a nagy többséget, hogy teljes homogenitásában együtt maradjon, hogy „Bécs“-nek továbbra is imponáljon és így hatalmasan előmozdítsa a nemzeti konszolidációt.

A mi gimnáziumunk.)

(Folytatás.)

A multkori cikkemben ismertettem Jeszenszky Dezső munkájának első három fejezetét, amelyekben szerző igen érdekesen a gimnázium megalakításának processzusát írja le.

A negyedik fejezetnek címe: „Az intézet működésének színtere.“ A szerző ismerteti Zombor városát és Bácsmejt, főleg Zombornak földrajzi, kulturális és társadalmi viszonyait.

Az ötödik fejezetben 15 oldalon keresztül az intézet kiegészítéséről számol az író be. Gimnáziumunk fokozatosan fejlesztetett, minden évben egy osztálylyal, úgy hogy nyolc osztálylyal az 1876—77-iki tanévben lett. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1873—74-ben az V-ik, 1874—75-ben a VI-ik, 1875—76-ban a VII-ik és 1876—77-ben a VIII-ik osztályt nyitatta meg.

Részletesen leírja szerző ebben a fejezetben az intézet volt helyiségeinek mizeriát, amelyek a felsőbb osztályok létesítésével mindinkább türhetetlenné váltak. Főlegesen erre nézve a szerzőnek szavait citálni, mindnyáján jól emlékezünk arra az állapotra, amelyben gimnáziumunk éveken keresztül sanyalódott. Nagyon fontos dolog volt — már pusztán a tanítás érdekében is — hogy a zombori gimnázium megfelelő helyiséget kapjon. Hosszas vajadás és alkudozás után 1884-ben az ige testté vált. A jelenlegi díszes épületet 1884. július 1-én kezdték építeni s 1886. április 1-én befejezték az építkezést. Ekkor vonult be új helyiségeibe a mi gimnáziumunk.

*) Több számunkból térszike miatt elmaradt.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Betegágyadnál.

Betegágyadnál ülök hallgatagon,
És nézem, nézem halvány arcodat.
Hogy fogysz lassan, miként a hó a napon,
És valódnak csak árnyéka marad.

Ajkunk néma; szava együnknek sincsen.
Nézünk egymásra, elmerülve, hosszan.
Biztató remény villan a szemünkben,
A mint szíved olykor rendesen dobban.

Forró kezéd közé szorítom.
S számlálom, hányszor üt ott benn az ér.
S aztán csókok özőnével borítom,
Hogy megindul a már-már alvó vér.

Te korbolsz engem, hogy mért nem nevetek.
Mért nincs mosoly, kacaj az ajkamon.
Miért van, mikor egylitt vagyok veled,
Hogy végig pereg a köny arcmon?

Biztatsz tavasszal, fényes napsugárral,
Hogy akkor majd nem lesz többé beteg...
És én úgy csallak, vidám kacagással,
Mig a kintől szívem majd megreped.

S mikor nem bírok már többé hazudni,
Mikor a köny újra szemembe száll.
Odakünn kezdlek újra el siratni,
Haló virágom, letört rózsaszál.

Richardt Károly.

PORSZEM.

Írta: GÁL LAJOS.

Minden ember csak porszem. Csak hogy az egyik csillámlik, ragyog valamiféle fényes köntösben, a mit vagy a születés, vagy a gazdagság, vagy más ügyes szabó ölt fel rá. A másik, a kinek nincsen ilyen szabója, marad egyszerű, silány, szürke porszemnek, a ki se nem ragyog, se nem csillámlik.

Hát ő is ilyen szürke porszemnek született. De volt idő, mikor azt hitte magáról, hogy ragyoghat. Erőt, akaratot érzett magában és kitűzött. Haladt is egy darabig. Az ifju energiája olyan, mint az acélrugany: összenyomható, de aztán ismét helyre pattan. Igen ám, de ha a sors sulya nagyon nyomja, a suly marad, de el török az acél.

Haladt. Fittyet hányt a nyomorúságnak, mert fejeje tündökölt a jövő rózsá színe.

S megszerezte magának az arany tisztí bojtot s a csőrömpölő fényes kardot. A snajdig hadnagy egy ideig boldog volt. A vidám légkör, melyet az élvezetek zaja töltött be, a könnyű gondolkodásu ifjuval feledtette, hogy csak igénytelen porszem, a kit soha nem szeretett senki, a ki a szülői csókra nem emlékezett, a kit testvéri kéz nem simogatott, rokoní kebel nem melengedett soha. Csecsemő korában hagyottot magára. Idegenek közt nőtt fel. Egyedüli vezére a sors, egyedüli tanácsadója az önévelés volt.

De a vig élet egyideig mindezt feledtette vele. Az önévelés mindég jó termő talaj, de csak kétféle termést hoz: vagy erős tölgyet produkál, mely képes dacolni a vágyak és szenvedélyek milliő viharával, vagy gyöngye indát, mely támasz nélkül nem emelkedhet fölfele, a rögök között vész el nyomorultan. Hát ő is csak ilyen indává lett.

Nem ismerte a szeretetet, már tudniillik azt az igazi, meleg szeretetet, a mi csak az anya, vagy a szerető szívében lángol érettünk, hát kereste, vágyott utána, de nem találta fel sehol.

Egyszer ugyan közel volt hozzá, vagyis azt hitte, hogy közel van hozzá. Bele szeretett egy szegény varró-

lányba, a kiért kész volt letenni a kardbojtot is, hogy kaució hiányában valami hivatalt vállalva, a magáévá tehesse.

Nagyon szerette a lányt és nagyon boldogította már a remény is, hogy nemsokára igazán boldog lesz. A leánynak is tetszett a csinos hadnagy, de modern, okos lány volt.

Időközben egy dús gazdag sörgyáros kérte meg és ő a faképnél hagyta a hadnagyot, a kinek nem volt egyebe a kardjánál s aztán sem lett volna egyebe a rongyos hivatalnál.

A szeretet után sóvárgó ifju e csalódás után természet és szokás szerint megint kereste a szerelmet. S mivel nem ismerhette meg az igazit, jóllakott a hamissal. Jóllakott sokszor és soknál. Hanem alaptermészete nem volt ezzel kielégíthető. Vágyai magasba ragadtak és sorsa a földhöz láncolta, gyöngesége meg a sárba tiporta. Az élvezet csak a boldognak, a megelégedettnak hoz tartós örömet, a sivár lelket csak kábítja. A vidám bajtársak szórakoztatták, de körük nem boldogította. Akarata még mindig excelsiort kiáltott, de ereje már elfogyott, nem birt engedelmeskedni akaratának.

El kezdett inni. Hát elvesztette a tisztí kardbojtot. Mikor nincs pénzünk drága prémes bundára, hát veszünk egy olcsó kabátot lódenből. Hogy elvesztette a tisztí rangját, lett állami végrehajtó. Nem nagy hivatal, de kenyér no meg egy kis italra való.

Ismeretes a közmondás, hogy a szenvedély előbb csak vendég, aztán bázibarát, végül háziúr.

Nála már háziúr volt. Mikor hónap elsején kikapta a fizetést, addig föl sem ment a hivatalba, míg el nem dorbézolta. Pedig máskülönb — a mint tisztársai beszéltek — ügyes és jó tisztviselő volt.

Hát elvesztette hivatalát is. Mikor már lóden-kabátra sem telik, akkor téli-kabát nélkül járunk.

Elment falura segédjegyzőnek azzal a szándékkal, hogy dolgozni fog.

A munka csak addig bilincseli le az embert, míg

Ebből a fejezetből tudjuk meg azt is, hogy a szerb nyelv állandó nehézséget képezett a tanári állások betöltésénél. Ezért nem egy könnyen ment a tanári kar kiegészítése. A szerző e tárgyban a többiek között így ír: „A tanári kar kiegészítése a felsőbb négy osztály megnyitási sorrendjében történt. A szerb nyelv tudása továbbra is megmaradt a kiírt pályázatok követelménye. Állhatatosan ragaszkodott hozzá a kormány, nehogy törvénytessé vádják. Utóbb azonban mint kivétel, mégis el kellett ejteni, mert oly pályázók, kik szerbül is tudtak volna, m. kir. állami tanároknak is beváltak volna, a későbbi években már nem jelentkeztek. A szerb nyelv miatt különben már előbb is volt mit hallgatni. Az újvidéki „Zászlava“ erősen kifogásolta és panaszkodott, hogy a zombori állami gimnáziumban nem szerb nyelven folytak az előadások. A főgagatósághoz is érkeztek panaszok. A főgagatós elrendelte ugyan az erre vonatkozó miniszteri rendeletek szigorú megtartását; de a szerb közönség követelésénél erősebbnek bizonyult a tények logikája. Végre nem maradt más hátra, mint a szerb nyelv és irodalom számára a nemzetiségi törvény erre az esetre vonatkozó paragrafusát alapján külön tanszéktervezésit. Ezt a katedrát a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1874. aug. 26-án 22,845. sz. a. kelet rendeletével Malesevič Miklós végzett tanárjelölt nyerte el azzal a kötelezettséggel, hogy a szerb nyelv tanítására 6 órákon felül, saját tantárgyaival is foglalkodjék.“

A hatodik fejezet az intézet életfolyamatát tárgyalja. Kezdi a szerző a tanári karon. A tanári karban előállt személyváltozásokat, egyéb megfigyelésre méltó dolgokat, a tanároknak irodalmi és közéleti szereplését ismerteti az író. Majd az intézet eddigi növendékeiről mondja el általánosságban a tudnivalókat. Ezen részből érdekesnek tartom közölni a hivatkozottakat:

„Intézetünk népességének viszonyai nem egyenletesek. Aránylag kevésbé észre. A létszám fokozatos emelkedésének első periódusa az 1879/80-iki tanévig tartott. Ebben az évben a felvett tanulók száma 348-ra rugott. 1895/96-ig ez volt a népesség maximuma. Az 1880/81—1890—91-ig terjedő időszak az apály periódusa. 1885/86-ban már csak 245 tanuló iratkozott be. 1886/87-ben és 1887/88-ban mutatkozott ugyan emelkedési tendencia, de állandóság nélkül; mert a következő három évben folytonosan csökkent a létszám, míg végre 241-re apadt. Ez volt eddig a népesség minimuma, az intézet kiegészítésének éveit bele nem értve. A létszám második emelkedésének periódusa az 1891/92-iki tanévtől kezdődött és állandó is maradt, úgy hogy 1894/95-ben a beirt tanulók száma ismét meghaladta a 300-at.

A felvett tanulók számának évi átlaga 285, az évközben kimaradóké 30, az év végéig kitartóké tehát 255. Átlag 75 tanuló iratkozik be az első osztályba. Ezeknek legfőképp tízedrésze jut a VIII-ikba.

Vallásra nézve az ifjúság rom. és görög katolikus, protestáns, görög keleti és izraelita. A tanév végéig megmaradó tanulók átlagos létszámának a rom. katolikusok 57 $\frac{1}{2}$ %, a görög keletiek 23 $\frac{1}{2}$ %, az izraeliták 15 $\frac{1}{2}$ %, a protestánsok 3, a görög katolikusok $\frac{1}{2}$ százalékát teszik. Eleinte több ág. ev. hitv. tanuló iratkozott be mint ev. ref., most megfordítva áll a dolog. Az utolsó két évben a protestánsok száma jelentékenyen növekedett.

A magyar, a német és a szerb-bunyevác nyelvű divik intézetünkben kezdettől fogva. 1879/80-ban 348 beirt tanuló közül 117 tudott mind a három nyelven, vagyis a létszám 33%-a; 1889/90-ben 251 közül már csak 31, a létszám 12%-a. Minthogy azonban a magyarul tudók átlagos percentje változatlan maradt, nyilvánvaló, hogy nem a magyar, hanem a német és szerb-bunyevác nyelvek vesztettek extenzitásban. A magyarul és szerbül, valamint a magyarul és németül tudók százaléka állandó ugyan, de abból a tényből, hogy a magyarul és szerbül tudók száma a szerb anyanyelvűek számával azonos, ellenben kétszer annyian tudnak magyarul és németül, mint a hány német anyanyelvű van, az következtethető, hogy a magyar anyanyelvű inkább tanul meg németül, mint szerbül.

1876/77—1892/93-ig a csakis magyarul tudó tanulók száma a létszám 6 százalékáról annak 27%-ra emelkedett;

testi organizmusa meg nincs mértelyezve valami lelki bajtól, kellő apparátussal rendelkezik az anyag felemelésére, de ha a lélek beteg, e betegség férge a családás tudata, az elzülleszt érzete visszahat a testre és akkor többé nem képes a dologra. A lélek élete nélkül a test nem reagál a munkára.

Hát kikopott a segédjegyzőségből is. Egy ideig kóborolt, mint a kiverett kutya faluról-falura. Könyörgött volt barátainak, hogy tegyék be valahová, de hasztalan. Igazi barátai szegény, befolyás nélküli emberek voltak, magasabb pártfogói pedig csak „voltak.“

Ki is merne különben komoly munkára ajánlani egy elzülleszt ember-roncsot.

Félig megfagyva érkezett egy éjjel a bábonyi erdőkerülőhöz. Ott élt betekig a jósvívi paraszt kunyhójában, ki megosztotta vele sovány kenyérét és hitvány vackát.

A kertől egy izben valami ügyes-bajos dologban melyben azt írta, ha istent ismer, kerítsen neki valami állást, nehogy végkép elvaduljon, elpusztuljon ott az erdőben.

E barát segélyével nagynehezen bejutott végre a mikolci békebírószághoz dijnoknak.

Ha a fuldokló embert valami könyörtelen hullám a part közelébe veri, hól lábá nem ér ugyan még feneket, de kezeivel megkap esetleg egy gyöngye fűzfavesszőt; abba kapaszkodik. Ha elszakad a vessző, visszajut az örvénybe, ha nem szakad, kimászik az iszapos partra. Ott reked talán az iszapban, de él.

Hát dijnok lett a békebírószágnál. Az átszenvedett nyomorúság borzasztó emlékei óvatossá tették. Az élethez való görcsös ragaszkodás erőt kölcsönözött neki, hogy annyit tudjon keresni, a mennyit megesszik, és megszűnik.

S így élt csendes designációban. Nem volt egyéb ő sem, mint ezer más kollégája: aktamásoló eszköz, a kitől nem szokás kérdezni: „Mi voltál, mi szerettél volna lenni?“ Mert úgy is bozzá gondolja az ember zárjében, hogy valamivel több volt s valamivel különb szerettél volna lenni.

Főnöke irgalomból még lakást is adott neki a hivatalban. A szolgálati szabályokkal ellenkezőleg ugyan,

tetemesen növekedett tehát azoknak a magyar családoknak a száma Zomborban és környékén, melyek gimnáziumba járatják a fiaikat. A német és szerb anyanyelvűek, csekély ingadozástól eltekintve, ugyanaz maradt.

Oly tanuló, ki csakis németül tudott, kettőnél sobasem volt több intézetünkben. A csakis szerbül tudó tanulók száma 16-ról, mint maximumról, szintén kettőre apadt az utolsó két évben. Megannyi bizonyítéka a magyar nyelv terjedésének.

1884/85-ben 248 tanuló közül 115 vallotta magát magyarnak. 1894/95-ben 318 közül 199. Átlag véve magyar a tanuló ifjúság létszámának 55 $\frac{1}{2}$ %, szerb 23 $\frac{1}{2}$ %, német 10 $\frac{1}{2}$ százalékára; a maradék a bunyevác és ruthén anyanyelvűekre esik.“

(Folyt. köv.)

A Thim—Donoszlovits ügy.

A dr. Thim és dr. Donoszlovits között felmerült ügyre vonatkozólag a következő levelet kaptuk:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Dr. Thim és dr. Donoszlovits között fölmerült sajtóper előzményeit ismertető cikkekre vonatkozólag legyen szabad elfogulatlan laikus véleményemet az alábbiakban közölnöm.

A sebészettudomány jelen magas fejlettségi fokán bármily súlyos vád látszások is emelkedni nevezett orvos urak egyike ellen, én a bűnösség alanyi tényálladékának megállapíthatóságát nemcsak tagadom, de lehetőknek sem tartom.

Mert: mellőzve azt, hogy a felhozott eset az élet-tapasztalatok szindus mozaikjának csak egy halvány törmelékmozsája, jelen esetben a bűnösség kimondása annyival is inkább sújtaná az orvosi kar összes tagjait, mert az elhunyt páciens maga is orvos volt.

Ha valaki figyelemmel kísérte és kísérli a gyógykezelések körül tanácskozásokat s fölitanuja volt az orvosi titkos tanácskozásoknak — consiliumoknak, — azon meglepő körülményeknek felismerése jut, hogy akár nyíltan, akár elbaltgatva a kör mikénti fejlődését illetőleg meg csak két orvos között is lehetetlenség az összehangzó vélemény.

S ennél természetesebb valami — a világos gyilkossági szándékon kívül — a világon alig is létezhetik. Mert már a betegség fejlődése kezdetén megejtett orvosi vizsgálatnál, — mely a kérdés megoldásának gordiusi csomóját képezi, — sincs egyetlen orvos sem mentesítve az elfogultság és a tévedhetőség veszélyétől.

Ismerjük az első alapbenyomások csaknem kiirt-hatatlan maradványait; tudjuk azt is, hogy úgy az életveszélyes, — mint a krónikus bajok általában, — a szervezeti életszervek összehangzatos működéséből folyólag nemcsak a baj tenyésztő helyét, de a közösen működő többi szerveket is alterálják.

A kérdés most már csak a körül fordul meg, hogy az első vizsgáló orvos gyakorlatának kezdetén melyik életszervek fölmerülhetetlen rendellenes tevékenységeit észlelte leggyakrabban, a melyeknek ismertető tünetei maradványok vésődtek emlékébe?

És csakis ebből és csakis így érthető meg azon sajátos tünetmenny, hogy egy és ugyanazon körester diagnózisának megállapításánál is mindegyik alapos vizsgálatot teljesítő orvosnak saját szempontjából igaza lehet és van.

Természetszerűen következik ebből most már az is, hogy a gyógyszeres is a megállapított diagnózishoz képest választatnak meg. A baj előrehaladottsági fokához mérten azonban mindinkább előtérbe nyomulnak a leg-

inkább megtámadott életszerv kórtünetei, minek követ kezmenye újabb diagnózis orvosi consilium utján.

Ekként tisztázva a tényállást, nézetem szerint, mindkét orvos elméleti és gyakorlati ismereteihez képest jöhízeműen járt el. A betegség kezdetén elkerültek dr. Donoszlovitsnak figyelmét a vérmérgezés kezdetleges tünetei, míg dr. Thim, ki tudvalevőleg kiváló előszere-ttel foglalkozik a sebészettel, már ösztönszerű megfi-gyelési képességével is azonnal észlelte a vérmérgezésnek a jelen esetben fokozottabb mérvben jelentkezett tü-neteit.

Ma már a rozsdás kések és sebészeti eszközököz egész legendák fűződnek. Holott tényleg csakis arról lehet szó, hogy a vaséleg — rozsdá — képződését minő anyagok segítették elő.

Mert a közélet tapasztalatai épen nem igazolják a rozsdának feltétlenül mérgező hatását, de rozsdá nélkül is mérgező lehetett az orvos páciensnek valamelyik műtő eszköze, melylyel tyuksemét megsértette.

A gyógykezelést illető kölcsönös vádak jogosultsága tekintetében tehát nem lehet igaza sem dr. Donoszlovits-nak, sem dr. Thimnek. Előbbinek azért nem, mert dr. Szemmelweisnek viághírűvé vált antiszeptikus eljárása orvosainknak ma már csaknem vértükbe ment át és mert a vérmérgezésnek jelzett tünetei között a későn jött segélytől várható kedvező eredmény már nagyon is kétes lehetett.

De nem volt igaza dr. Thimnek sem, mert a páciens nem fedezte fel orvos létére a geanyesedésbe ment sebet kezelő orvosa előtt és mert a vérmérgezésnek észlelt kétségeltelen tüneteitől ő maga is csak alapos kutatás és kérdőzöködések után volt képes a mérgezés helyét fellelni.

Az ilyen torzalkodások és különösen az ügynek bűnvádi utra terelése nem szolgálhat ugyan az orvosi tekintely emelésére és a szuevülő emberiségnek az orv-osok iránti félelmet és aggodalmat csak fokozni ké-pesek, de talán idovel kiegyengethetik az új es kétség-telen alapokra fektetett gyógyeljárás utjat.

Enekek bamaulatos sikerei végre is meg fogják törni a régi teves alapokra fektetett rendszer híveinek ma még tömör falanxát, melynél segélyükre fognak sietni a régi rendszernek végzetes eredményei.

Papp László.

Emlék a siralomvölgyéből.

A ó-morovici Vojnits-családra nagy szomorúság borult. Elvesztette egyik reményét, boldogságát. Vojnits Dávid, a fiatal huszár főhadnagy meghalt. Alig egy hét előtt hozta haza édes anyja Bajáról; de már akkor az előbbi szép rózsás arc el volt hervadva, a deli természet elsorvadva, megrokskadva. Csak azért jött haza, hogy a szerető család karjaiból lépjen át ama más hazába, hol könnyek nem omolnak, jajok nem hangzanak, . . . amelyben csendesesen, békében pihen az elfáradott.

Ah! csakhogy megjöhöttem a családi körbe! . . . rebegé a beteg szívet indító szavakkal; csakhogy itthon vagyok! . . . csakhogy haza hoztál édes jó anyám! . . .

Oh ti vidám gyermekek! bármire játok, bármily kedvező legyen sorsotok, ne feledjétek a szülői házat, az édes otthon, azokat a szerető igaz szíveket, melyeket sehol fel nem találtok többé; mert igaz, állandó, rendít-hetlen szeretet csak a szülői szívekben található.

Szomorú, gyors hervadás volt az övé. A nagyszülőök fájdalmas könnyei, az édes szülőök önfeláldozó ápolása nem segíthetett. Az arc elhalványult, a szemek elhomá-lyosodtak, az ajkakon egy gyenge sóhaj . . . s a szív megszűnt dobogni! Az ifju élet oly hirtelen bevégződött, mint mikor a gyenge virágra hirtelen ráborul az ősz hideg dere. Egy sárguló levelet szakított le az ősi szél . . .

Szép katona volt; szívvel lélekkel szerette pályáját; még önkívületében is katona volt, rendezte, igazgatta századát; utolsó parancsa is ez volt: Negyedik század! . . . Előre! . . . És ő maga ment el előre nagyszülői, édes szülői előtt, hogy helyet készítsen nekik ama boldog hajlékokban, melyeket Istennek szent fia készített mind-azok számára, kik biznak az Isten irgalmasságában. — Előre elment! . . . de sajtó fájdalmat, mélységes bánatot hagyott maga után.

Oh ti kedvesei! ne keseregjétek! . . . Mert bármily nagy fájdalom is az ő elvesztése, de ne feledjétek, hogy az a végtelen isteni bölcsesség és jószág cselekedte ezt, ki a szenvedéseket is az emberek javára igazgatja. A mi véges értelmünk nem láthat be az ő titkaiba, de megnyugvást kell találnunk abban a hitben, hogy ő mindeneket bölcsen cselekeszik.

Ravatala az ősi kastély nagytermében volt felállítva, számos koszorúkkal borítva, közte a IV. huszár század tisztikarának Bajáról hozott koszorúja. Az ifju halott, 27 évével, olyan szépen pihent a virágok között. Ván-kosán kőcsagottas huszársakó, párnáján tiszti kardja, maga huszárdolmányban . . . ilyen teljes díszben ment ama legfőbb mennyei király elébe.

Temetése folyó hó 12-én délelőtt 10 órakor ment vég-be felette nagy és díszes közönség kíséretében. A rokonok, barátok és ismerősök egész serege jelent meg résztvenni a gyászban és a végső tisztesség megadásában. S azon az uton, melyet könnyek utjának nevezhetünk, mely a

temető minden mert mi atla-te öreg Já porsóba vagy jaj Az nyeit s megszak vásra bu bánatos csak én Az tott a be könnyek gyögyula rethet az én ha Ur? . . . Lajj könnyezü De pihenőre a temető Ő nem s keservek, godtan pi bajjalát. Ne látta ezt? Az még . . . a Családtá a tiétek n derült nap által; csak szemeteikk mert: A A Te Te Te Hossz város derk tálya, színe vonások vig Bizony kozás a hos városunk tá Ugyez része volt kivéve a m Nem c hozta derék költötte fel A szin megmaradt és rossz idő Egy tel ságának jua fukarkodó Most u hogy beszám közönségnek Soba f tetben nem v S mély néhány p reminszen S épen az a néhány vésődött elmé kertül Jeszen k. a.-ok és arányban újó Árnýék művészi töké is iparkodom annyira fogv Nos te jó — de azé oly dilemma lóságomnál to Ime a d irok s akkor gultan s akko kötelességem. Ámde h helyezkedem szolgálon me azon körtlmé szereplőkről s Legelső Jeszenszky J adott, a melyr áll a művészi temperamentum a heves kitérő vánulásoknál. zése következi jének állandó harag helyett

temetőbe vezet, a koszorúkkal borított koporsó láttára minden szem könnybe borult.

A kedves nagypapa, ez a mindenkitől szeretett, mert mindenkihez páratlanul gyöngéd öreg ur, ez az atléta-termetű erős férfi, szinte megtörve sóhajtja az öreg Jákobbal: „Sirva megyek az én fiam után a koporsóba”, s lelke azon vergődött, hogy unokáját sirassa e, vagy jajgató hitvesét, a nagyanyát vigasztalja-e?...

Az édes atya, ki férfias önuralommal fojtja el könnyeit s megnyugvást mutatott arcán, pedig szíve majd megszakadt, ... azért hogy roskadozó nejét is megnyugvásra buzdíthassa; holott lelkében a gyermekét elvesztett bánatós Dávid királynak keseregése visszhangzott: „bár csak én haltam volna meg te helyetted.”

Az édes anya, ki éjszakákon át álmatlanul virrasztott a beteg ágya mellett; ki összekulcsolt kezekkel, könnyekkel, jászavakkal, imádsággal ostromolta az eget gyógyulásért, Jeremiás siralmával jajgatta a gyászkiáltáshoz: „lássátok meg, vagyon e olyan bánat, mint az én bánatom, nagy keserűséggel illetett engemet az Ur?!”

Látjuk a ti keserveteket, együtt érezzük, együtt könnyezünk veletek!...

De ime a koporsó elhelyezve. Az elfáradt vándor pihenőre tért. Jó csendes helyen van ő. Békességes haza a temető!... Mi még küzdünk, szenvedünk tovább... Ő nem szenved, nem küzd többé! Reánk még nagy keservek, súlyos megpróbáltatások jöhetnek... Ő nyugodtan pihen és békében várja a feltámadás dicsőséges hajnalát.

Ne sirjatok hát többé!... Nyugodjatok meg. Így látta ezt jónak az Isten!

Az utolsó hanttal töröljétek le könnyeiteket. Maradt még... akiket szerethettek s akik titeket szeretnek. Családtagok, kedves rokonok, jó barátok... mind, mind a tiétek még. Az isteni kegyelem még sok örömet, derült napot, edes órát tartogat még számotokra ezek által; csak igyekezzetek azokat meglátni könnybe borult szemekkel. Enyhüljétek, a multon ne keseregjétek; mert:

„Mult bánaton búsulni annyi mint
A leélthez szerezni újra kiut.”

„Örök Isten! te vagy csak véghetetlen,
Te lásd meg és gyógyítsd a bánatot;
Te keltetted fájdalomt a szivekben,
Te hints reájuk hűvös harmatot.”

Hetyey Viktor.

Műkedvelői előadás.

Hosszu pihenés után életjelt adott magáról Zombor város derék Tóth Kálmánkörének műkedvelői szakosztálya, színe hozván egy két felvonásos s két egy felvonásos vígjátékot.

Bizony rá fért közönségünkre már egy kis szárazkodás a hosszú és tepszed szellemi pangás után, a mely városunk társadalmi életében uralkodik.

Ugyszólván az utolsó hat hó alatt igen csekély része volt közönségünknek a nyilvános társas életben, kivéve a millenáris ünnepségeket.

Nem csoda tehát, hogy az első hír, a mely meghozta derék műkedvelőink szándékát, óriási mértékben költötte fel az érdeklődést az est iránt.

A színházi jegyek majdnem mind elfogytak s a megmaradtak is csak a hirtelen bekövetkezett hideg és rossz időjárásnak tulajdoníthatják el nem kelésüket.

Igy tehát mégis meg volt a műkedvelők fáradságának jutalma, mert szép számú hálás, tapsokban nem fukarkodó közönség előtt mutatták be alakításukat.

Most már másodikban jut nekem az a szerencse, hogy beszámoljak az egyes szereplők játékáról a nagyközönségnek.

Soha fáradságosabb s nehezebb munkát e tekintetben nem végeztem, mint jelen esetben.

S mégis szívesen s örömezzem ezt, mert egy néhány új produktumról adok kritikát, a mely kedves reminiscenciát szül bennem.

S épen ez utóbbi teszi nehezzé munkámat, mert az a néhány produktum teljes művészi alkotásával vésődött elmémbe, hogy valahányszor lelki szemem elé kerül Jeszenszky Jolán, Gallé Irén és Bussányi Luma k. a.-ok és Szalay Frigyes alakítása, mindig fokozott arányban újbol élvezem azokat.

Árnyékként kísérnek ezen alakítások, a melyek művészi tökélyükkel kritikán felül állnak s bármennyire is iparkodom tőlük megszabadulni, teljesen lehetetlen, annyira fogva tartják a művészetért rajongó lelkemet.

Nos tehát most ezekkel szembe állítva a kevésbé jól — de azért meglehetősen sikertelt — produktókat, oly dilemma közé jutok, a melyből a menekülés gyarlóságomnál fogva az abszurdítások közé tartozik.

Ime a dilemma itt áll: vagy teljes objectivitással írok s akkor haragosaim számát növelem, vagy elfogultan s akkor nem teljesítem az e helyről várható kötelességem, a mi szintén rovásomra történik.

Amde ha talán kissé szigorú kritikák álláspontra helyezkedem s az alakításokat szigorúbb bírálattal sújtom, szolgáljon mentésgül nekem s vigaszul a szereplőknek azon körülmény, hogy mint szigorú kritikus a többi szereplőkről is csak jót írhatok.

Legelső volt „Angolosan” c. két felvonásos vígjáték, Jeszenszky Jolánka k. a. Adél szerepében oly alakítást adott, a melyre csak röviden azt mondhatjuk, hogy közel áll a művészi tökélyhez. Valóban színpadra született temperamentum. Rendelkezik érzelmeivel teljesen, úgy a heves kitéréséknél, valamint a szelidebb kedély nyilvánulásoknál. Csodálni való volt, midőn az angol üldözése következtében haragra gyúlt szép özvegy, üldözöjének állandó kitarása s megtartása következtében, a harag helyett a szelidebb érzelmvilágnak ad helyet s

ezt oly művészi pompával teszi, hogy eláll az ember szemé-szája.

Bussányi Luma k. a. Ippelbergerné (Róza) szerepében, a vén férjét megunt s a títzeavérű, szerelmes ifjúsággért lángoló fiatal menyecskét oly eredetiséggel adta elő, mely méltó elismerésünket joggal kivívta.

Szűcs Margitka kisasszony Mari szerepét játszotta s ez alkalommal is bebizonyította, hogy milyen kiváló műkedvelő. Igen kedvesen és ügyesen játszott.

Szalay Frigyes ismert alak közönségünk előtt; művésziessége irigylésre méltó. Ippelberger bankár szerepét, a szép védecének (Adél) megbízását sokra tartó s a baláltól rettegő üzletember félelmét páratlan művészi alkotással adta elő s kitérő színezés, művészi mimikájával és ügyes színpadi mozgásaival, hű tükre képezte az író azon intenciójának, amelyet ezen alakban gondolt.

Turkovits Gyula a fogadós szerepében jóízű alakítást mutatott be a nézőknek. A száraz, rideg, tisztán pénzsóvár korcsmáros igen sikerült alak volt.

Heisler Zoltán Eduárd az angol szerepében derekasan megálta a helyét. Még jobb alakítást mutatott be „Már alszik” c. egyfelvonásos vígjátékban, a csél-csap gróf szerepében, melylyel igazolva látszik lenni az, hogy az előbbiben a szerep okozta a nagyobb hatás hiányát.

John szolga szerepében Bosznai Dezső, Fric szerepében Gallé Hugó és Jean szerepében Lukács Sándor jól festettek.

Ezt követte „A szeleműs hölgy” című 1 felvonásos vígjáték, Jeszenszky Jolán kisasszonnyal a címszerepben. A kisasszony az elsőhöz hasonló pompás művészi alakítást produkált. Szalay ur szintén remekelt. Klemm Vilma k. a. ezuttal bebizonyította, hogy van tehetsége, mert e báládatlan nehéz szerepben jó alakot vitt a nézők elé. Elragadó jelenség volt.

Végül „Már alszik” c. vígjáték került sorra. Heislerrel már fentebb emlékeztünk meg. Gallé Irén k. a. ügyes, diszkrét játékaival, kellemes hanghordozásával, fesztelen mozgásaival s jól átértelt melegséggel folyton lekötve tartotta a közönség figyelmét, a ki a fess szoba leányával szemben nem fukarkodott a tapsokban. Szalay a szerelmes féltékeny inas szerepében kitérő művészi alakot mutatott be.

Az előadás után a közönség s a művésztársaság a vendéglő étkező helyiségébe vonult, a hol a tánc s jövednek csak a reggeli harangszó vetett véget.

A FELFOGOTT SZÉKNYÁ.

— Aktuális kérdés. —

A legszínesebb magyar újság, a Magyar Figaró, melyet most egészen arra való poéta: Heltai Jenő, a vidám lantos szerkeszt, azt a kedves és nemkevésbé pikáns kérdést veti föl a hölgyeknek: meddig foghatják fel sáros időben a ruhájukat?

A szerelem jövedvő újságja érdekes feleleteket is hoz már erre kérdésre. Pompás ötlet volt bizonyonyal elsőként a művésznőket szólaltatni meg és hát ók egy csoportban, mint alább következik — el is mondták a Magyar Figarónak az ő szellemes mondókáikat a felfogott ruháról.

Ime a nyilatkozatok:

Az asszonyok nagyon hamisak: akinek ici-pici lába van, magasra emeli a ruháját, akinek nagy a lába az föl sem emeli. Jó gazdasszonyok — s ezek közé számítom magamat is, — rövid ruhát hordanak esős, sáros időben. Még pedig elég rövidet.

Blaha Lujza.

A legegyszerűbb és legigazabb felelet: addig emeljük, hogy minden piszoktól és sártól megóvjuk.

Küri Klára.

A legtöbb asszony a lábával kacérkodik és a lábával hódít. Oh, mennyi ilyen hódításom volt nekem — valaha. Csak nem akartok szabályokat csinálni a kacérkodásra!

Csatai Zsófi.

Ujdonságok.

Személyi hír. Dr. König Gyula min. tanácsos és felső kereskedelmi iskolai főigazgató e hó 13-án Ujvidékre utazott, hogy főigazgatói minőségében az uvidéki felső kereskedelmi iskolát hivatalból meglátogassa.

Jubiläum. Szép és lelemelő ünnepély folyt le f. hó 12-én Uj-Sóóven. A két ikerközseg O és Uj-Sóóvé jegyzői Hartmann János és Sigmund Günter ünnepelték ugyanis hivataloskodásuk 25 éves jubileumát. Az ünnepélyen a járas jegyzői karán kívül az ünnepeltek tisztelői közül is sokan megjelentek. Az ünnepély a két közseg képviselőtestületének együttes diszülésével vette kezdetét, melyet Mihailovits jársi főszolgabíró 11 órakor nyitott meg, szépen átgondolt beszédben méltatva a két jubiláns érdemeit. Utána Pinterovits petrováci jegyző tölmácsolta a jegyzői kar üdvözlését s átnyújtotta jubilánsoknak a remek kivitelű emlékalbumot, mint a kartársak ajándékát. Majd Petri Károly ág. ev. esperes német, az ó-soóvéi gör. kel. lelkes szerb nyelven, Sinkó állami tanító pedig az állami iskola nevében üdvözölte őket, mire az ünnepeltek a könyvezésig elrészénytilve rebegtek köszönetet. Délután 1 órakor 100 teritékű bankett következett, melyen először Petri Károly emelt poharat a királyra, a jubilánsokat az elismerés meleg hangjain Mihailovits főszolgabíró köszöntötte fel. Venetianer soóvéi ref. lelkes a fő- és alispánra, Hartmann a főszolgabíróra, Bakay feketehegyi tanító az ünnepeltek családjára, Sigmund Hartmannra, Venetianer özv. Sigmundnéra stb. emeltek poharat. Szóltak még Szauer cservenkai, Smiha ó-kéri jegyző, kinek a minden részében sikertült ünnepély rendezése körül oroszlanrészt jutott, Petri, Venetianer, Idovalszky, Jung, Bakay stb. mindvégig lelkes és derült hangulatban tartva a társaságot. Az ünnepély maradandó emléke azon szép alapítvány, melyet az alkalommal a jubilánsok tettek. Hartmann János 3—300 forint adott az uj-soóvéi ref. és ág. egyházaknak tanügyi célra, melyhez Sigmund Günter 100—100 frttal járult, külön 300 (háromszáz) frtot adva az ó-soóvéi szerb egyháznak.

A zombori Kossuth-szobor. Örülünk, hogy lapársunk felvetette azon kérdést, mi történjék azon pénzzel, melyet az országos Kossuth-szoborra adakozó zombori polgárok a zombori Kossuth-szoborra szántak. Immár két és fél esztendeje van Kossuth halálának, szükségesség tehát, hogy a mozgalom vezetői a kérdést eldöntsék. Mi gyűjtöttünk és nyugtáztunk 337 frt 15 krt. Ebből 200 frtot elküldöttünk a pesti hazai takarékpénztárnak az országos Kossuth-szoborra, a többire pedig jelentettük, hogy a felhíváshoz képest a zombori szoborra szántuk. A második összeg azaz 137 frt 15 kr gyűjtőösszeg elhelyeztetvén, 1894. ápril 1-től a tegnapi napig kamatokkal együtt 158 frt 15 krra szaporodott. Ezen összeget Czedler János urnak ma átadtuk azon kijelentéssel azonban, hogy ha a zombori Kossuth-szobor eszméje meg nem valósul, ugy ez összeg az orsz. szoboralapnak lesz elküldendő.

Kérelem. A „Zombori jótékony magyar nőegylet” nevében oly kérelemmel fordulok a nemeselektű emberbarátokhoz, miszerint a szegény iskolágyermek felruházása céljából rendezendő karácsonyfa költségeihez adományaikat hozzám juttatni sziveskedjenek. Zomborban, 1896. november 14-én. Esztergamy Borbála s. k., a „Zombori jótékony magyar nőegylet” elnöke.

Hítközsegi ügyek. Zombor szab. kir. város róm. kath. kegyuri bizottsága e hó 15-én közgyűlést tartott, melyen Schlagetter polgármester elnököl. A jövő évre szóló költségvetésen kívül többnyire csak a rendes folyó ügyek voltak napirenden. Az egyházpénztár jövő évi szükségletei a költségvetés szerint 16.183 frtot tesznek ki, a fedezet rovatai 27.690 frtot tüntetnek föl. E szerint tehát a főlösleg 11.507 frt. A szükségleti tételek nagyrészt megegyeznek az előző évek rendes tételeivel. Az új tételek közül olvasóinkat is érdeklí az, hogy új Szt. Háromság szobor emelésére 5000 frtot vett föl a bizottság, továbbá hogy a templom két ablakának festett üveggel való ellátására 700 frtot, s a sekrestye két ablakának szintén festett üveggel való ellátására 150 frtot. — A további tárgyak közül kiemeljük, hogy a nyugdíjszabályzat előkészítésére kiküldött bizottságba az elhunyt Barthal József és Reiter Nándor helyébe beavaltattak Koczkar Zsigmond és Pocsay Sándor. — A 7000 frtot meghaladó párbérbérvétel behajtását most már olyképp véli keresztül vihetni a bizottság, hogy a behajtással megbízandó közeget a behajtott összeg nagyságához képest 4—6% jutalomban részesíti. — A kalocsai érsek az általa kitartozott és egy időben annyit emlegetett Ferenc király szobor fenntartási költségeire 200 frt alapítványt tett. A bizottság elhatározta, hogy ezért excellentiájának köszönetet szavaz.

Adakozás. Gróf Zichy N. János a topolyai szegények közti kiosztás végett 400 frtot adott át Bobics topolyai prépostnak.

Utazási kedvezmény. A keresk. miniszter a megyei és törvényhatósági alkalmazottak részére rendszerezett utazási kedvezményeket a járasorvosokra és állatorvosokra, közigazgatási gyakornokokra, központi és jársai irnokokra és irodavezetőkre is kiterjesztette.

Jubiläum. Hollós Lipót uvidéki kir. főgymn. tanár e hó 14-én ünnepelte tanári működésének 25-ik évi évfordulóját. A tanári kar, valamint az ifjuság fényes ovációban részesítette a jubiláns.

Esküvő. Dr. Petrovics Dusan szabadkai ügyvéd az ó-becei választókerület volt néppárti képviselőjelöltje f. é. november hó 18-án a bécsi g. kel. szerb templomban házasságra lép línthali Grammont Adél bárónővel, línthali báró Grammont Ferenc és neje línthali Grammont Leopoldine báróné leányával.

Eljegyzés. Kónya József zentai m. kir. állami anyakönyvvezető, tart. honvédbadnagy, f. hó 11-én tartotta eljegyzését Konez István leányával, Flóra kisasszonnyal Zentán.

Kifogott hulla. Folyó hó 11-én Zentán a Becke tájékán egy női hullát fogtak ki a Tiszából. A hullán kúterószak nyomai nem látszottak, valószínűleg véletlenül esett a vízbe, hol mintegy négy hét óta lehetett már, mivel annyira feloszlott állapotban volt, hogy lefényképezni sem lehetett. A nélkül, hogy kiletét megállapíthatták volna, az alsó temetőbe takarították el.

Nincs még nyomuk. A petrovicsellói kassza-betörőknek még mindig nincs nyomába a csendőrség. Künn volt Ujvidékről a törvényszéki ügyész is. Egyes elfogatók, letartóztatások is történtek. A szolgaszemélyzet ki lett hallgatva, de alapos gyanu senki ellen sem merült föl eddig. A pénztáros fiókjából ellopott bélyegek megkerültek, az utcan találták meg. Ugy látszik a tolvajok éltek a gyanuval, hogy a bélyegek értékesítésével könnyen rajtaveszthetnének.

Halálos kigyómarás. Vilovón egy rendőrt a napokban midőn a réthen portyáznai volt, egy kigyó halálosan megmarta. A rendőr elfáradtan dőlt le a földre, s nem is vette észre, hogy közelében egy nagy kigyó fektűt. Alig pihent a rendőr néhány percig, a kigyó a nyakára csavaródott és két helyen erősen megmarta. Csak nagy bajjal sikerült a rendőrnek nyakáról a kigyót lehuzni. Másnap a rendőr a kigyó által okozott marás következtében meghalt.

Halálozás. Özv. Pertich Józsefné szül. Lichtneckert Viktor urnó folyó hó 14-én, szombat délelőtti életének 51-ik évében Szabadkán jobbléire szenderült. Temetése folyó hó 16-án, hétfőn délután fél 3 órakor ment végbe.

Kiadó péküzlet. A zombori első önszegélyzőszövetkezet tulajdonát képező Riedl-féle ház, mely péküzletnek igen alkalmas, bérbeadó, vagy esetleg örök áron eladó. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyújt: a zombori első önszegélyző szövetkezet igazgatója.

Művészet és irodalom.

Costanza a címe annak a jeles olasz regénynek, mely a „Könyves Kálmán” irod. könyvkereskedő részvénytársaság legújabb vállalatában, a Magyar Regénygyártó társaságban megjelent. A díszes kiállítású első füzet elejéhez a kiadó programot is csatolt, melyben ismerteti a vállalat célját és irányát, közölve egyúttal azoknak a köteteknek a címét is, melyeket eddig a megindított regénysorozat keretébe fölve. Maga ez a névsor, amelyben helyet foglalnak hazai (Jókai Mór, Tolnai Lajos, Várad Antal stb.) kiváló íróink és a külföldi (Tolsztoj Leo gróf, Carmen Sylva, Gabriele d'Annunzio stb.) jelesei, elég biztosíték arra, hogy a vállalat sikerülni fog; a remek kiállítás, díszes nyomás, a szép kivitelű autotypia után reprodukált eredeti szövegrajzok pedig bizonyára

nagyban hozzájárulnak ezeknek a csinos és szemre is kedves füzeteknek az elterjedéséhez, amelyek már azért is megérdemlik, hogy a művelt magyar közönség a partfogásába vegye, mert egy-egy ilyen 3 ives (48 oldalas) füzet ára 15 kr.

A „Vasárnapi Ujság” november 15-iki száma 12 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Báró Dániel Ernő” (báró Dániel Ernő és neje arcképevel). — Költemények: „Luxus-vonaton” Szabolcska Mihálytól; „Borongás” Szalay Károlytól. — Regénytár: „Az eltűnt.” Regény. Irta Szivos Béla (Linek Lajos eredeti rajzaival). — „Petőfi Bem taborában.” — „Mária Dorothea főhercegnő és Fülöp orleansi herceg esküvője (Jantyk Mátyásnak a bécsi udvari kápolnából készített rajzával). — „Mária Dorothea főhercegnő jogtudományi tanulmányai.” — „Az ágyai emlékkép a oltárképe” (képpel Mária Dorothea főhercegnő festménye után). — „Kelet-indiai utazásból.” Latinovits Gézától (képpel: A sabok delhii palotájából). — „A körképekről” Somfai Jánosától. — „A falragaszok történetéhez.” — „Kecskemét új színháza” (képpel). — „Degré Alajos” (arcképpel Ellinger fényképe után). — Nemzeti színház: „A becsületbíró” Szűry Dénestől. — „A tiszafüredi ezredévi emlék” (képpel). — „Ezredévi emlék a gerlachfalvi csúcsban” (Paur Géza rajzával). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok egészítik ki a lap tartalmát. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyvedre 2 frt, a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában. (Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

Olvasó közönségünk figyelmébe ajánljuk egy az eredeti magyar ifjúsági iratok legjelesebbjét, mely Wellisch Béla szent-gothárdi könyvkereskedő kiadásában jelent meg. Címe: „Az Utolsó Kuruc.” Irta: dr. Tóth Sándor főgimnáziumi igazgató, Pataky László akadémiai festőművész 19 remek kivitelű rajzával illusztrálva. E csinos kivitelű könyv nagy 8-adret alakban jelent meg, mely egy beltartalmára, mint külső kiállítására nézve gyönyörű és páratlan élvezetet nyújt az ifjúság számára, ára díszkötésben csak 2 frt 60 kr. Könyvtarak számára füzve 2 frt. Megszerezhető minden hazai könyvkereskedésben, úgy a kiadónál Szent-Gothárdon.

Közgazdaság.

István gazda tanácsai.

Az őszi gabonát lehet ugyan egész addig vetni, míg a föld meg nem fagy, de az őszi vetésnek éppen az lévén a célja, hogy a gabona már a fagyok előtt kikeljen és némileg megbokrosodjék: az elkésztet vetés nem adhat olyan termést, amelyet a rendes időben történt vetéstől várhatunk. Ezért, aki csak most vet, az magával vessen számot, ha vetése nem sikerül.

Míg a föld nem fagyos, különböző földmunkákat csinálhatunk a szántóföldön és réten. Ahol szükséges: árkolunk, egyengetünk. Az alagsóvezésre is most legalkalmasabb az idő, mert olcsó a napszám.

Ha minden rendes őszi munkát elvégeztünk, hozzá láthatunk a trágyázáshoz. A kihordott trágyát legjobb mindjárt eltergetni, mert a kupacokban hagyott trágya helyén a földnek túlságosan kijut a jóból s az illető helyen a növény annyira buja lesz, hogy csak sok szarát és levelet hajt, de termést nem hoz, vagy amit hoz is, nem érleli meg.

Az istállóba szorult állatokat naponként eresszük a kifutóba, hogy kimozogják kissé magukat. Míg az állatok kiinn vannak, az istálló ajtaja, ablaka nyitva álljon, hogy jól kiszellőzödjék, mert az állatok egészségének első és főfeltétele: a tiszta levegő.

A konyhakertben és gyümölcsösben trágyázzunk, ásunk és rigolozunk. A gyümölcsfákat most is ültethetjük. Ha tavasszal akarunk ültetni, a gödröket már most ásunk ki, hogy a föld télen át érlelődjék és megporhanyuljon. Azonképen trágyázhatjuk is a gyümölcsös fákat. Tudni való, hogy az őszi trágyázás inkább a gyümölcsstermet, a tavaszi trágyázás a fa növekedését és erősödését segíti elő.

A gabonát a magtárban és padláson szorgalmasan forgassuk, hogy baja ne essék.

A szőlőben, ha az már be van takarva, nincs más dolgonk, mint a hiányok pótlására szolgáló döntés és trágyázás. A zöldajtásokat is eldöntjük. Az ültetésre megszedett vesszőt úgy rakjuk el a föld vagy homok alá, hogy se a fagy se a téli nedvesség kárt ne tegyen benne.

A kifortt új borokat föl kell töltögetni; de mint-hogy még most is buzzog egy kissé, hogy valami baj ne történjék, a hordó aknáját ne verjük be, csak lazán helyezzük az akona nyílására. Ha a borok teljesen lecsillapodtak és megtisztultak, lefejthetjük.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1115. szám.

kig. 1896.

Árverési hirdetmény.

Karavukova község előljárósága részéről közhírré tétetik, hogy községünk határában bitang-ságba vett egy fekete szőrű riska faju tehén, tekintettel arra, hogy tulajdonosa a kitzött 8 nap alatt nem jelentkezett, **foljó évi december hó 5. napján d. e. 9 órakor** itthelyt a község-házánál nyilvános árverésen eladatni fog.

Karavukova, 1896. november 13-án.

Az előljáróság.

9700. szám.

kig. 1896.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye palánkai járás B.-Bukin község állományába tartozó leköszönés folytán évi 250 frt fizetéssel javadalmazott gyalogrendőri állás ürült meg.

Pályázati kérvények **foljó évi november hó 25-ig** alulírott főszolgabíróhoz küldendők.

- a) magyar hongolgarok,
- b) védkötelezettségüknek megfeleltek, 24-ik életévüket betöltötték, a 60-at pedig el nem érték, c) feddhetlen erkölcsűek és teljesen rovatlan előéletűek,
- d) teljesen egészségesek,
- e) írni olvasni tudnak, és a községben divó nyelvet szóban bírják.

Palánka, 1896. évi október hó 11.

Hipp Dezső,

főszolgabíró.

2—1

Vendéglő-bérbeadás.

A „Vadászkürt” melletti ugy-nevezett **kis Vadászkürt vendéglő 1897. évi január hó 1-től több évre bérbeadandó.**

Értekezhetni Mikosi Imre a „Vadászkürt” szálloda bérlőjével Zomborban.

3—2

Eladó vagy bérbeadó ház.

A jövő 1897. évi május hó 1-étől egy 8 szobás lakház, mely üzlemben is igen alkalmas, **kiadó** esetleg szabad kézből **eladó.** Radisics-utca 110. szám. Bővebbet a kiadó-hivatal.

3—2

Boreladás.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy elhunyt méltóságos Mihajlovics György-féle saját termésű **10—30 éves kitünő vörös, fehér és siller bora**it megvettük, s azt hordónként vagy esetleg nagy mennyiségben is áruba bocsájtjuk. Bővebb felvilágosítással alulírott tulajdonosok szolgálnak.

Csirszka Konrád

és

Kuzmán Miklós

Bezdánban.

3—1

9716. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Tovarisoa községében lemondás folytán üresedésbe jött községi végrehajtói állásra pályázatot nyitok.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűn felszerelt folyamodványukat **foljó évi november hó 25-ig** hozzám beküldeni annál is inkább el ne mulasszák, mert a későbbben beérkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

A végrehajtói állás 300 frt havi utólagos részletekben fizetendő javadalmazással van egybekötve.

Palánka, 1896. november hó 7-én.

Kleiner Alajos,

szolgabíró.

2—1

Zembar. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdájából.

10666. sz.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye b.-kulai járásába kebeleztet Veprovác községében lemondás folytán megüresedett és évi 300 frt fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra ezennel ismételtlen pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtoják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket **foljó évi december hó 15-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert az azon túl érkezöket figyelembe venni nem fogom.

B.-Kulán, 1896. évi november hó 7-én.

Dr. Széchényi Tamás,

főszolgabíró.

3—2

9854. szám.

1896.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye palánkai járásába Szilbás község állományába tartozó, elbocsájtás folytán évi 288 frt készpénzfizetés és ruházattal javadalmazott rendőrvetetői állás ürült meg.

Pályázati kérvények **foljó évi november hó 21-ig** alulírott főszolgabíróhoz küldendők.

- a) magyar hongolgarok,
- b) védkötelezettségüknek megfeleltek, 24. életévüket betöltötték, a 60-at pedig el nem érték, c) feddhetlen erkölcsűek és teljesen rovatlan előéletűek,
- d) teljesen egészségesek,
- e) írni olvasni tudnak, és a községben divó nyelvet szóban bírják,
- f) a rendőrvetetői állásra ezenkívül, hogy a magyar nyelvet szóban és írásban oly tökéletesen tudják, hogy azon előirt írásbeli teendőket biztosan végezni képesek legyenek.

Palánka, 1896. évi november hó 6.

Kleiner Alajos,

szolgabíró.

2—1

1076. szám.

1896.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíróság 1896. évi 7597. számú végzése következtében dr. Balogh Ernő zombori ügyvéd által képviselt Czeczner József zombori lakos javára Alfatter Pál gyulafalvi lakos ellen 62 frt és járuléka erejéig fogantatott költésből hátralékos 11 frt 52 kr erejéig Gyulafalván alperes lakásán leendő eszközölésére 1896. évi november hó 30-ik napján délután 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szárdékozők oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság 17010/1896. számú végzése folytán 62 frt tőkekövetelés ennek 1895. évi november hó 19-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 61 frt 52 krban bíróság már megállapított költésből hátralékos 11 frt 52 kr erejéig Gyulafalván alperes lakásán leendő eszközölésére 1896. évi november hó 30-ik napján délután 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szárdékozők oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1896. évi november hó 15. én.

Cservenka Lajos,

kir. bír. végrehajtó.

10431. sz.

tkvi 1896.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a sztanisicsi takarékpénztár végrehajtónak Beck Miklós végrehajtást szenevedő elleni 500 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (és kir. járásbíróság) területén lévő s Sztanisics községben fekvő, a sztanisicsi 2438 sz. betétben, A. I. 1—2. sor-szám alatt felvett s Beck Miklós és neje szül. Pótz Magdolna nevében álló 1250, 1251. hr. s 862. ö. i. sz. ház és beltelekből Beck Miklós végrehajtást szenevedtet megillető jutalékra az árverést 417 frtban ezen-nel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896-ik évi december hó 28-ik napján délután 3 órakor Sztanisics község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a meg-állapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlan becsáranak 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX-ik törvényeikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1. én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismorvényt átszoigáltatni.

Kelt Zomborban, 1896. évi október hóban.

A zombori kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság:

Radány bíró helyett:

Sztráská,
kir. törv. bíró.

XIX.

Egész
Fél
Negy

A la
illet
szerle
a lap

Egyes

Tháti

sunkba, h
áldozana
gyönyörű
évezetet
első elő
játsszák.

Üdvö

hogy a kö
lességét, t
sikert nem
talalt az
egy társula
anyagi sík
színház né
rossz is a
bánja, hogy
unatkozik
áldozatkész
más gondj
küzdnie —
vagyis a k
sének elére

A Kun
sulat tisztel
tőlünk rossz
fogadjuk a
teket s az e
kat. Közöns
cára, rendk
igazgatók m
egyszer csak

A Kun
előzte meg
felel a való
Kunhegyi és
a mit közö
társulattól.

A szin
már most a
nagyon is a
Városter
Mindenkik
relni, úgy h
holynak aka
kik páholyt
járnak szin

A „

A ház

S a se

S egy

Majd

Bánat

Hisz é

Ábrát

Oh ma

De ne

Örült v

S a h

Tünt t

... Reg

S a ke

Csupán

Egyes

S a kis

Reá va

— S a

S még